

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

IX. De probationibus & depositionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

TIT. VIII. DE JURAMENTO CALUMNIAE.

§. 4. Calumnia juramentum & de veritate dicenda in appellationis causa & in quavis iudicii parte praestari.

Adde & juramentum calumniae in causa appellationis repeti debere, c. 2. in pr. eod. in 6. imò & in quavis iudicii parte praestari posse, c. 1. & 2. in fine eod. in 6. Quod & observandum est in juramento de veritate dicenda, eod. c. 1. & 2. Juramentum verò malitiae potest iudex exigere à partibus, quoties expedire viderit; etiam si antea de calumnia vel veritate juratum sit, juxta text. in d. c. 2. §. fin. ut in c. 4. Ext. De except. in c. penult. Deseñib. in l. fin. C. De fide instrum.

§. 5. Calumnia juramentum tacite omitti posse.

Et licet consuetudo siue conventio non valeat, ne juramentum calumniae praestetur, c. Ceterum §. Ext. eod. & d. l. 2. §. sed quia C. eod. attamen obtri-

nuit, ut juramentum calumniae tacite in tota causa omitti possit; neque ob id processus iudicialis infirmatur, c. 1. paragr. 1. eod. in 6.

§. 6. Poena recusatantum juramentum calumniae.

Poena detrectantis juramentum calumniae, si actor est, ab instituta actione cadit: si reus, si confesso habetur, c. fin. paragr. 1. Ext. eod. & d. l. 2. paragr. quod si actor, & utrobique Dd & d. Auth. Principales. Vide qua de hac materia habet And. Gail. lib. 1. Obser. 83. cum obser. seq.

NOTATIO in Tit. 8.

Imò & ab ipsis Advocatis est praestandum juramentum calumniae, ex praescriptio l. 2. & l. 12. C. De iurejur. propter calum. Sed cum hodie Advocati in iudicio non amplius causas perorent, sed domi consulantur, idè hoc juramentum non praestant.

DE PROBATIONIBVS ET DEPOSITIONIBVS.

TITULUS IX.

§. 1. Probatio quid, & quatuorplex.

Hinc ad Probationes decurritur, quibus rei in controversiam deductae fides adstruitur, l. 1. & passim D. De probat. l. 1. C. eod. l. Duo sunt Titii 39. D. De testam. iur. can. penult. xxx. q. 5. Varieque inducuntur Probationes; aut per testes; aut per instrumenta; aut per iurjurandum; aut per praesumptiones; aut per ocularem inspectionem; aut per famam publicam, concurrentibus aliis iudiciis, l. 3. paragr. ejusdem D. De testib. c. Cum causam 13. Ext. De probat.

§. 2. Positiones in subsidium probationis introduci solent.

Sed quia confessio adversarii in iudicio facta agentem onere probationis relevat, (siquidem confessi in iure pro iudicatis habentur, l. unica C. De confess. l. Postrem. 56. D. De ver. iud.) idcirco usu forensi receptum est, ad faciliorem expeditionem litium, ut positiones ab actore praemittantur, quibus nuda facti narratio articulatim proponitur ad elicendam veritatem ex reo, c. 8. §. 5. & quia positiones De verb. sign. in Clem. vide ibi Glos. Siquidem tenetur reus vel procurator ipsius, interrogatus iussuque à iudice, respondere: alioqui si absque rationabili causa recusa verit, aut noluerit, seu contumaciter se absentaverit, pro confes-

so habetur, quoad illos articulos, de quibus interrogatus fuit, c. 1. De confess. lib. 6. usque ad eod., licet positiones sint facti negativi, quod probant aliter non potest, quam per confessionem adversarii; idque si fuerint a quibus iudicii, c. 1. eod. tit. De confess. in 4.

§. 3. Positiones non admissa probanda sunt.

Quas verò positiones reus inficiatur, aut saltem non admittit, illae in modum articulorum ab actore comprobanda sunt, vel testibus, vel instrumentis, vel alio genere probationis; sicut initio hujus Tit. monuimus. Vide latius de hac materia And. Gail. lib. 1. obs. 79. & Specular. de Positio.

§. 4. Reus an ad editionem instrumentorum tenetur.

Ceterum addubitari posset, an sicut reus positionibus actoris respondere cogitur, ita quoque ad editionem instrumentorum vel testium, quibus instruat actor, constringi possit? Et magis est, non posse, c. 1. Ext. De probat. l. 1. l. 4. & l. fin. C. De edendo & l. Nimis grave 6. C. De testib. Cum nimis grave esset reo, arma, quibus oppugnetur, à se administrari actori, d. l. Nimis. Nisi instrumenta essent actori propria, aut utrique tan-

actori quàm reo communia. Nam his casibus reus ad exhibendum & ad communicandum instrumenta cogendus est, c. C, Perpetuus 12, Ext. De fide instrum l, Si qua sunt 5, D. Famil. ercis. l. Procurator 7, C, De edendo.

DE TESTIBVS ET ATTESTATIONIBVS.

TITULUS X.]

§. 1. De usu testium: & duos testes in quavis causa ut minimum requiri.

Testium usus omnium frequentissimus est, non solum in civilibus, sed & in criminalibus judiciis, l. 1, in pr. D, De testib l. fin. C, De probat. c. Super 13, c. Testimonium 54, Ext. hoc tit. ut tamen ad probandam causam duo ut minimum testes adhibeantur, c. 23, Ext. eod. Quia licet quædam cause sint, quæ plures quàm duos testes desiderant, quæ reconsultur à Glos. & ab aliis ad d. c. Licet; nulla tamen est, quæ unius testimonio (quamvis probatissimo) decidi possit, d. c. Licet, c. Veniens 10, c. Cum à nobis 28, Ext. eod. can. Placuit II. q. 4. l. Iurisjurandi 8, hoc tit.

§. 2. Testimonium dictio est editi prohibitorium.

Ad personas testium quod attinet, cum editum de testibus prohibitorium sit, omnes in testes rectè adhibentur, quibus non est interdictum testimonium, l. 1, D. eod.

§. 3. Qui non possint esse testes.

Interdictum est autem servis, cap. Forus 10, §, testes Ext. De verb. sig. l. Servi 7, D. hoc tit. impuberibus, l. 1, §, legi, l. Inveni 19, D. eod. (non item puberibus, præterquam in causa criminali ante viginti annorum, l. In testimonium 10, D. eod.) furiosis, paragr. furiosus Instit. De inucl. stipul. liberis & parentibus pro vel adversus se in iocem, etiam volentibus, l. Parentes 5, C. eod. l. Testis 2, D. eod. item de crimine convictis aut confessis, cap. Super 13, Ext. eod. junge omnino cap. Testimonium eod. infamibus, l. 3, §, lege Julia in fine D. eod. & d. cap. Testimonium, domesticis, l. pen. D. eod. l. 2, C. eod. cap. In lictis 22, Ext. eod. hæreticis adversus orthodoxum, can. Si hæreticus II. quast. 7, & Novel. 45, Sed an mulieribus? Minime, cap. Tam licet 31, cap. Quoniam 3, Ext. hoc tit. cap. 2, De judic. l. 6, & l. Ex eo 8, D. De testib. juncta l. 1, D. eod. licet aliud innotere videantur textus alibi, in cap. Forus 10. paragr. testes autem Ext. De verb. sig. in can. Mulierem xxxiii. quast. 5, qui singulari jure exaudiendi sunt, Vide hic in notat. a

§. 4. In matrimoniali causa admittuntur parentes & consanguinei.

In matrimoniali tamen causa, ubi de consanguinitate quaestio est, parentes; & his deficientibus, proximiores cognati rectè in testes adsciuntur: cum hi genealogiam suam magis quam alii extranei perspectam habeant: aded quod non obstat ipsi juris regula, quæ pater in causa filii, filius in causa patris prohibetur esse testis; quæ ad alios casus pertinet, c. 3, Ext. Qui matrem accus. poss. can. 1, & l. xxxv. quast. 6, juncta d. l. Parentes & l. Testis & cap. Licet ex quadam 47, Ext. hoc tit.

§. 5. Socii testimonium in causa forei reiciuntur, item advocati & procuratoris: secus ejus, qui est ejusdem universitatis.

Sed & socii testimonium in causa socii refutatur, si ve sit socius ejusdem criminis, cap. Quoniam 11, hoc tit. cap. Veniens 10, cap. Personas 20, Ext. eod. Excipe casum conjugationis, de quo in cap. 11, Ext. De testib. cog. si ve contractus, l. 3, D. eod. can. Si testis paragr. in testib. 17. quast. 3, lard. Farinac. in tract. de test. lib. 2, l. 6, quast. 60, & multò magis si quis in re propria testis audiri velit, l. Nullus 10, D. eod. l. Omnib. 9, C. eod. Unde neque advocatus, neque procurator in ea causa, in qua patrocinium præstant, testes audiuntur, l. fin. D. eod. cap. Insuper Ext. eod. & ne quidem cessante officio in appellationis judicio, cap. 3, eod. l. in 6, Diversum est in iis, qui ejusdem Collegii vel Universitatis sunt, qui in causa Collegii vel Universitatis rectè adhibentur testes, si aliud non obstat, d. c. Insuper, cap. Cum nuntius 12, cap. Tuis 37, Ext. eod. cap. Esi Chrysius 26, Ext. De jur. jur. Siquidem quæ Collegii vel Universitatis sunt, singulorum minimè censentur, l. In tantum 638, & ibi vide latius Bart. D. De rer. divis. l. Sicut 7, D. Quod cuiusque univers. adde & Felin. ad d. c. Insuper.

§. 6. Qualitates testium consideranda.

In cæteris quoque, cum rota testimonii vis ex per-